

<https://helda.helsinki.fi>

Perustulon kannatus Suomessa

Pulkka, Ville-Veikko

2021

Pulkka , V-V 2021 , ' Perustulon kannatus Suomessa ' , Yhteiskuntapolitiikka , Vuosikerta. 86
, Nro 1 , Sivut 60-74 . < <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020050525340> >

<http://hdl.handle.net/10138/327177>

cc_by_nc_nd
publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Perustulon kannatus Suomessa

VILLE-VEIKKO PULKKA

Perustulon kannatus on vaihdellut Suomessa 20 ja 79 prosentin välillä viimeisen viiden vuoden aikana toteutetuissa väestötason kyselytutkimuksissa. Artikkelissa tarkastellaan, kuinka perustulon yleisistä ominaisuuksista ja konkreettisesta mallista annettu tieto sekä perustulon vaikutuksista tehdyt oletukset vaikuttavat kannatukseen. Analyysin perusteella perustulon kannatus ei haasta nykyisen etuusjärjestelmän sosiaalista legitimizeettiiä.

English summary at the end of the article

Johdanto

Universaalista ja vastikkeettomasta perustulosta on puhuttu 2010-luvulla laajemmin kuin koskaan idean kaksisataavuotisen historian aikana (Widerquist 2019). Suomessa keskustelua on käyty säännöllisesti aina 1970-luvulta alkaen (Koistinen & Perkiö 2014), mutta kokeilua pidemmälle ei ole toistaiseksi edetty. Perustuloa ei ole nähty poliittisesti toteuttamiskelpoisena.

Kansalaisten antama tuki eli sosiaalinen legitimizeetti on politiikanteon keskeinen edellytys. Veronmaksajien ja äänestäjien mielipide otetaan hyvin vakavasti poliittisten toimijoiden ja päätöksentekijöiden taholta (esim. Burstein 2003; De Wispelaere & Noguera 2012, 27–29), mistä syystä sen tutkiminen on perusteltua arvioitaessa politiikan toteuttamiskelpoisuutta. Viiden viimeisen vuoden aikana perustulon sosiaalista legitimizeettiiä onkin tutkittu pelkästään Suomessa ainakin neljällätoista eri kyselytutkimuksella, joista yksitoista (Airio

ym. 2015a; 2015b; 2015c; 2015d; Apunen ym. 2015; Airio ym. 2016; ESS Round 8, 2016; Haavisto & Heikkinen 2017; Haavisto 2019; Pulkka 2019; Stadelmann-Steffen & Dermont 2019; ePressi 2019; Rincón & Hiilamo, tulossa) on arvioinut kannatusta koko väestön tasolla. Väestötason kyselyiden lisäksi kannatusta on tutkittu perustulokokeilun koe- ja verrokkiryhmissä (Kangas ym. 2019, 23–25), leipäjonon asiakkaiden keskuudessa (Linnanvirta ym. 2019) sekä Euroopan laajuisen kyselyn osana (Dalia Research 2017).

Perustulon kannatus on vaihdellut väestötason tutkimuksissa 20 ja 79 prosentin välillä. Analysoin tässä artikkelissa, millä tavoin perustulon kehystäminen eli tiettyjen argumenttien tai perustulon ominaisuuksien korostaminen on vaikuttanut kyselytutkimuksissa saatuihin tuloksiin. Arvioin lisäksi perustulon sosiaalista legitimizeettiiä tukeutuen syksyllä 2017 toteuttamaani kyselytutkimukseen, jossa perustulon yleisistä ominaisuuksista ja konkreettisista malleista annettiin vastaajille aiempaa yksityiskohtaisempaa tietoa.

Artikkeli rakentuu seuraavasti. Tarkastelen aluksi hyvinvointiasenteita koskevan tutkimuskirjallisuuden näkökulmasta perustulon sosiaaliseen legitimizeettiin mahdollisesti vaikuttavia tekijöitä. Tässä yhteydessä käsittelen myös kehystämi-

Kiitän Heikki Hiilamoa, Olli Kangasta, Pertti Koistista ja Johanna Perkiötä sekä kahta anonymia vertaisarvioijaa artikkelikäsikirjoitukseen saamistani tärkeistä kommentista. Haluan kiittää myös Joe Chrispiä ja Leire Rincón García perustulon sosiaalista legitimizeettiiä koskevasta tutkimusyhteistyöstä, joka on auttanut kehittämään tutkimusasetelmaani merkittäväällä tavalla. Kiitän lisäksi Suomen Kulttuurirahastoa ja Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamaa Manufacturing 4.0 -hanketta tutkimuksen taloudellisesta tukemisesta.

Artikkeli on julkaistu alun perin e-julkaisuna 6.5.2020

sen vaikutusta politiikkatoimenpiteiden sosiaaliseen legitimeettiin. Tätä osiota seuraa käyttämieni aineistojen ja menetelmien esittely. Analyysini ensimmäisessä osassa arvioin seitsemän vuosina 2015–2019 toteutetun väestötason kyselyn pohjalta, kuinka erilaiset kehystykset ovat vaikuttaneet perustulon mitattuun kannatukseen. Ennen siirtymistä oman aineistoni analyysiin käyn läpi, millä tavoin kyselyssäni käytetyt kehykset poikkeavat aiemmista tutkimuksista. Tämän jälkeen analysoin aineistoni pohjalta perustulon kannatusta Suomessa ja kannatusta ennustavia sosiodemografisia taustatekijöitä. Viimeisessä osiossa tiivistän tutkimukseni tulokset ja arvioin perustulon sosiaalista legitimeettiiä suhteessa nykyiseen etuusjärjestelmään.

Mitkä tekijät voivat vaikuttaa perustulon sosiaaliseen legitimeettiin?

Suomalaisten hyvinvointiasenteita koskevissa tutkimuksissa (yhteenveto aiemmista tutkimuksista esim. Forma ym. 2007, 11–16) on havaittu, että sosiaalipolitiikan korkeampaa kannatusta ennustavat erityisesti alempi koulutus- ja tuloluokka, vasemmistopuolueiden kannatus sekä vaikeudet kiinnittyä työmarkkinoille. Henkilökohtaisten intressien ja ideologisen taustan on havaittu olevan keskeisimpiä hyvinvointiasenteita selittäviä tekijöitä myös muissa maissa (esim. Meier Jæger 2006; Roosma ym. 2014).

Ideologisten näkemysten lisäksi arvot vaikuttavat hyvinvointiasenteisiin myös yleisemmin. Perustulon kannatusta Suomessa tutkineet Jan Otto Andersson ja Olli Kangas (2002, 294–295) ovat todenneet perusturvan kannatusta mitanneisiin tutkimuksiin perustuen, että suomalaisten sosiaaliturva-asenteissa kilpailevat samanaikaisesti halu taata ihmisille perusturva ja halu palkita ahkerasta työnteosta. Kuten Andersson ja Kangas tuovat esille, valtiollisen sosiaalipolitiikan legitimeettiin vaikuttaa länsimaisissa hyvinvointivaltioissa myös se, koetaanko ongelmien johtuvan ihmisestä itsestään vai yhteiskunnallisista epäkohdista (kts. myös van Oorschot 2006).

Sosiodemografisten taustatekijöiden ja arvojen lisäksi hyvinvointiasenteisiin vaikuttavat kontekstuaaliset tekijät. Suomalaisten on esimerkiksi havaittu kannattavan panostuksia sosiaaliturvaan enemmän taloudellisina nousukausina kuin lama-aikoina (Sihvo & Uusitalo 1995). Korkeam-

man työttömyyden on puolestaan havaittu lisäävän sosiaalipolitiikan ja hyvinvointivaltion kannatusta International Social Survey Programme (ISSP) -aineistoihin perustuvassa kahdenkymmenenkolmen maan vertailevassa tutkimuksessa (Blekesaune & Quadagno 2003).

Femke Roosman ja Wim van Oorschotin (2019, 2) mukaan perustulon kannatusta ennustavia tekijöitä ei voida kuitenkaan suoraan johtaa aiemmasta hyvinvointiasenteita koskevasta tutkimuskirjallisuudesta, koska perustuloa ei ole toteutettu vielä missään ja ihmisillä ei siten ole välttämättä ymmärrystä sen mahdollisista vaikutuksista. Kuten Roosma ja van Oorschot (2019, 4–5) myös huomauttavat, hypoteesien rakentaminen on teoreettisesta näkökulmasta hankalaa, koska kirjallisuudessa esitetään argumentteja perustulon puolesta keskenään hyvin erilaisista intressinäkökohdista ja mitä moninaisin ideologisin perustein. Aiemman suomalaisen tutkimuksen (Andersson & Kangas 2002) perusteella voidaan kuitenkin olettaa, että henkilökohtaiset intressit ja ideologiset näkemykset vaikuttavat myös perustulon kannatukseen ainakin jossain määrin.

Anderssonin ja Kankaan (2002) tutkimuksen perusteella perustuloa kannattavat etenkin nuoret, opiskelijat ja työttömät sekä vasemmistoliiton ja vihreiden äänestäjät. Penseimmin ideaan suhtautuvat puolestaan suurituloiset, korkeasti koulutetut ja kokoomuksen äänestäjät. Perustuloa kannattavat herkemmin myös henkilöt, jotka eivät syyllistä yksilöä köyhyyydestä tai työttömyydestä. Roosman ja van Oorschotin (2019) European Social Survey -aineistoon (ESS Round 8, 2016) perustuvan tutkimuksen mukaan heikompi sosioekonominen asema ja vasemmistolaisuus eli henkilökohtaiset intressit ja ideologia ennustavat perustulon korkeampaa kannatusta kaikkien tutkitujen 23 Euroopan maan tasolla. Roosma ja van Oorschot havaitsivat myös, että perustuloa kannattavat useammin ihmiset, jotka haluavat vähentää tuloeroja ja hieman yllättäen myös ne, jotka haluavat kohdistaa etuudet vain köyhille. Perustulon kannatus on korkeampaa myös maissa, joissa koetaan enemmän materiaalista niukkuutta.

Politiikan sosiaalista legitimeettiiä tutkittaessa on tiedostettava, että hyvinvointiasenteisiin vaikuttavat sosiodemografisten taustatekijöiden, arvojen ja kontekstin lisäksi myös se, miten uudistukset kehystetään. Perustulon kannatusta Norjassa tutkineet Ann-Helén Bay ja Axel West Pedersen (2006, 423) ovatkin todenneet, että ihmisten mie-

lipiteet muodostuvat taustatekijöiden ja kehystämisen välisessä vuorovaikutuksessa. Tässä artikkelissa kehystäminen viittaa perustulon puolesta tai vastaan esitettyjen argumenttien ja sen vaikutuksista tehtyjen oletusten tietoisesta korostamisesta lisäksi siihen, millaista yksityiskohtaisempaa tietoa perustulon yleisistä ominaisuuksista ja konkreettisesta mallista kyselytutkimukset antavat vastaajille.

Kehystämisen vaikutukset ihmisten mielipiteisiin on todennettu lukuisilla erilaisilla koeasetelmilla (Chong & Druckman 2007). Erityisesti poliittiset eliitit pyrkivät usein vaikuttamaan kansalaisten näkemyksiin kehystämällä politiikkatoimenpiteet kansaa parhaiten puhuttelevalla tavalla (esim. Campbell 2002, 26–28). Koska ansio-työn ensisijaisuutta korostava vastavuoroisuusnormi asettaa ilmeisen haasteen vastikkeettoman perustulon sosiaaliselle legitimitetille (De Wispelaere & Noguera 2012, 28), on ymmärrettävää, että perustulo on haluttu kehystää suomalaisessa poliittisessa keskustelussa juuri työn tarjontaa lisäävänä aktivointipolitiikkana (Perkiö 2019).

Olli Kangas ja kollegat (2014) ovat päättelleet toimeentulotuen Kela-siirron vaihtoehtoisien kehystysten kannatusta analysoineen kyselytutkimuksen pohjalta, että moraalisiin näkökantoihin vetoava abstrakti kehystäminen on selvästi tehokkaampi strategia lisätä politiikan kannatusta kuin monimutkainen, tosiasioihin vetoava argumentaatio. Kangas (1997) on myös osoittanut aikaisemmassa tutkimuksessaan, että ihmiset ovat sitoutuneita altruistisiin arvoihin, kun uudistukset esitetään yleisellä tasolla, mutta annettaessa yksityiskohtaisempaa tietoa uudistuksesta, kannatus vähenee. Luke Martinelli ja Nick Pearce (2019, 271–272) nostavat esille vastaavan havainnon perustulon osalta. Isossa-Britanniassa toteutetun kyselytutkimuksen perusteella noin puolet (48 %) briteistä kannattaa perustulon yleisiä periaatteita, mutta kun ihmiset saavat yksityiskohtaisempaa tietoa etuus- ja verojärjestelmään tarvittavista muutoksista, kannatus laskee merkittävästi (22–37 %). Yleisten ominaisuuksien tasolla mitattua kannatusta voidaan kutsua ”varaukselliseksi kannatuksiksi” (qualified support, ks. Stadelmann-Steffen & Dermont 2019, 10).

Perustulon sosiaalista legitimitettä tutkittaessa kehystämisaikutuksen ymmärtäminen korostuu, sillä kyseessä on monimutkainen etuus- ja verojärjestelmän muutos, joka voidaan toteuttaa ja sitä kautta myös kehystää lukuisilla vaihtoehto-

silla tavoilla (De Wispelaere & Stirton 2004). Perustulon puolesta ja vastaan esitettyjen poliittis-filosofisten argumenttien sekä sen vaikutuksista tehtyjen oletusten lisäksi perustulon toimeenpanoon liittyy useita valintoja, jotka koskevat erityisesti etuuden tasoa, korvautuvia etuuksia ja sovellettavaa verojärjestelmää. Perustulon sosiaalisen legitimitetin kriittinen arviointi vaatii siis kehystämisaikutuksen tietoista huomioimista perustulon kannatusta mittaavien kyselytutkimusten tuloksia tulkittaessa.

Aineisto ja menetelmät

Tässä artikkelissa analysoimani aineisto koostuu seitsemästä vuosien 2015–2019 välillä toteutetusta väestötason kyselytutkimuksen raportista (Airio ym. 2015a; 2015b; 2015c; 2015d; Apunen ym. 2015; Airio ym. 2016; ESS Round 8, 2016; Haavisto & Heikkinen 2017; Nurmela 2019) sekä elo-syyskuussa 2017 Kantar TNS Oy:n puhelinhaastatteluinä keräämästä ”Tulevaisuuden työn tahtotila”-kyselytutkimusaineistosta. Vastasin kyselytutkimuksen suunnittelusta, mutta kyselylomaketta ovat kommentoineet myös Heikki Hiilamo ja ”Suomalainen työ murroksen jälkeen”-tutkimushankkeen tutkijat.

Valitsin kyseiset seitsemän¹ tutkimusraporttia sisällönanalyysiin niiden keskinäisen vertailtavuuden vuoksi. Toisin sanoen kyselyiden kohdejoukko (koko väestö), vastausasteikko (Likert-asteikko) ja tutkimusajankohta (2010-luku) ovat yhteneväisiä. Kyselyitä varten kerätyt aineistot ovat myös edustavia koko väestön tasolla. Rajasin analyysin ulkopuolella seuraavat 2010-luvulla toteutetut väestötason kyselyt: Dalia Research (2017) (Suomen osa-aineisto ei edustava), Elinkeinoelämän valtuuskunta EVAn vuoden 2018 Arvo- ja asennetutkimus (Haavisto 2019) (kysymys väiteparin muodossa: syyperusteisuus vai perustulo), Stadelmann-Steffen & Dermont (2019) (käytös-

¹ Raportit koskevat seuraavia kyselytutkimuksia: 1) Kelan tutkimuksen ensimmäinen perustulokyselytutkimus (Airio ym. 2015a; 2015b; 2015c), 2) Ajatuspaja e2:n perustulokysely (Airio ym. 2015d), 3) EVAn Arvo- ja asennetutkimus 2015 (Apunen ym. 2015), 4) Kelan tutkimuksen toinen perustulokysely (Airio ym. 2016), 5) European Social Survey Round 8 (ESS Round 8, 2016), 6) EVAn Arvo- ja asennetutkimus 2017 (Haavisto & Heikkinen 2017) ja 7) Työelämämedia Duunitorin työtä ja toimeentuloa koskeva kysely (Nurmela 2019).

sä conjoint-menetelmä²), Rincón & Hiilamo (tulos) (käytössä conjoint-menetelmä). Rajatutuman kohdejoukon vuoksi en sisällyttänyt analyysiin myöskään perustulokeilun koe- ja verrokki-ryhmien (Kangas ym. 2019, 23–25) ja leipäjonon asiakkaiden keskuudessa (Linnanvirta ym. 2019) toteutettuja kyselyitä.

2010-luvulla toteutettujen perustulokyselyiden sekä Anderssonin ja Kankaan vuonna 2002 toteuttaman kyselyn lisäksi tiedossani on ainoastaan vuonna 2001 toteutettu Eurobarometri (Eurobarometri 56.1, 2002), jossa perustulon kannatusta Suomessa on mitattu. Rajasin vuonna 2001 toteutetun Eurobarometrin sekä Anderssonin ja Kankaan kyselyn sisällönanalyysin ulkopuolelle, koska lyhyempää aikaväliä (2010-luku) tarkasteltaessa on todennäköisempää, että ajallisen vaihtelun sijaan kehystämisaikutus selittää eroja saaduissa tuloksissa. Perustulokeskustelu on lisääntynyt merkittävästi 2000-luvun alusta (esim. Perkiö 2019; Widerquist 2019), mikä on voinut vaikuttaa myös ihmisten mielipiteisiin. Ilpo Airio ja kollegat (2015a; 2015b; 2015c) ovat kuitenkin kehystäneet perustulon tutkimuksessaan seuraten Anderssonin ja Kankaan (2002) kolmetoista vuotta aiemmin toteuttamaa tutkimusta, joten kehysten vertaaminen muihin perustulokehyksiin on siten mahdollista.

TNS Kantar Oy toteutti Tulevaisuuden työn tahtotila -kyselyn puhelinhaastattelut Gallup Caribus -tiedonkeruumenetelmällä, ja tutkimuksen näyte edustaa 15–79 vuotta täyttänyttä manner-suomalaista väestöä. Otanta on toteutettu monivaiheisena ositettuna otantana. Tutkimuksen toteuttaja on jakanut edellytetyt määrät kohdehenkilöitä alueellisesti puhelinsuuntanumeroalueiden perusteella, ja jokaiselta suuntanumeroalueelta on poimittu puhelinnumeroita väestömäärää vastaavasti. Puhelinhaastatteluiden otos on muodostettu Manner-Suomen taloudet kattavasta Fonectan tai vastaavasta numeropalvelusta täydennettynä Väestötietojärjestelmän tiedoilla. Otokset on kiintiöity sukupuolen ja iän mukaan väestöä edustavaksi, minkä lisäksi tuloksissa on käytetty korjaavaa painotusta, jolla tulokset saadaan tarkasti vastaamaan koko Manner-Suomen väestöjakaumia iän, sukupuolen ja asuinalueen osalta.

² Markkinatutkimuksessa jo pidempään käytetyissä conjoint-kyselyissä vastaajille esitetään toisensa pois sulkevia vastausvaihtoehtoja, joissa kahden tai useamman "tuotteen" ominaisuudet vaihtelevat keskenään.

Selvitin kyselyn avulla suomalaisten näkemyksiä työn tulevaisuuteen ja toimenpiteisiin, joita digitaalisen talouden keskusteluissa on esitetty työvoiman sopeutumisen lisäämiseksi. Kansalaisten näkemyksiä kysyttiin yhteensä 31 toimenpiteeseen. Kolme näistä toimenpiteistä koski osittaista perustuloa, kolme puhdasta perustuloa ja yksi osallistumistuloa. Osittainen perustulo viittaa tässä tutkimuksessa perustulomalleihin, jotka säilyttäisivät oikeuden asumistukeen ja ansiosidonnaisiin etuuksiin, kun taas puhdas perustulo tarkoittaa malleja, jotka poistaisivat oikeuden kaikkiin muihin etuuksiin. Kansainvälisessä keskustelussa osittainen ja puhdas/täysi perustulo viittaavat yleensä siihen, takaisiko perustulo yksinään riittävän toimeentulon vai ei (esim. Widerquist ym. 2013, xiv). Suomalaisessa keskustelussa tällä jaottelulla viitataan kuitenkin yleensä siihen, missä määrin muut etuudet täydentäisivät perustuloa (esim. Kangas & Pulkka 2016, 179–212). Osallistumistulo viittaa sosiaaliin, joka laajentaisi nykyisten aktivointitoimenpiteiden kirjoa esimerkiksi vapaaehtoistyöhön ja omaishoivaan. Olen käsitellyt vaihtoehtojen kehysten kannatusta lyhyesti kuvailevan analyysin tasolla englanninkielisessä tutkimusartikkelissani (Pulkka 2019), joka keskittyi kyselytutkimuksen muihin osiin.

Tutkimusraporttien sisällönanalyysissa arvioin väestötason perustulokyselyiden kehystämisaikutuksia erittelemällä kyselyissä mainittuja oletuksia perustulon vaikutuksista sekä perustulon yleisten ominaisuuksien ja perustulomallien määritelmiä suhteessa saatuihin tuloksiin. Oman aineistoni kohdalla analysoin kehysten yleisen kannatuksen lisäksi perustulon kannatusta ennustavia sosiodemografisia tekijöitä lineaarisen regressioanalyysin avulla. Koska perustulon kannatusta ennustavia taustatekijöitä ei voi suoraan johtaa aiemmasta tutkimuskirjallisuudesta, Roosman ja van Oorschotin (2019) tapaan en testaa hypoteeseja, vaan lähestymistapani eksploratiivinen. Regressioanalyysissa kontrolloin hyvinvointiasenteiden tutkimuksessa tyypilliset ja aiemmissa perustulon sosiaalista legitimeettiä koskevilla tutkimuksissa (Andersson & Kangas 2002; Bay & Andersen 2006; Roosma & van Oorschot 2019) käytetyt sosiodemografiset taustamuuttujat. Kontrolloin analyysissa iän, koulutustason (seitsemän luokkaa), kotitalouden tulot (seitsemän luokkaa) ja kotitalouden koon (viisi luokkaa) sekä dikotomisina muuttujina sukupuolen, puoluekannan, puoluekannan varmuuden, ammattiryhmän, työmark-

kina-aseman (työllinen/työtön), työmarkkinaaseman varmuuden (kokopäivätyöllinen/työtön tai osa-aikatyöntekijä), elämäntilanteen (muu/yksinasuva) ja kuntaryhmän (muu/pääkaupunkiseudulla asuva). Tämän lisäksi tutkin tulevaisuuden työhön liittyvän työllisyyspessimismin vaikutusta perustulon kannatukseen sekä viisiluokkaisena että dummy-muuttujana (ei usko/uskoo pysyvään teknologiseen työttömyyteen seuraavien kymmenen vuoden kuluessa). Kuvaan työllisyysennustemuuttujaa yksityiskohtaisemmin aiemmassa tutkimusartikkelissani (Pulkka 2019). Liitetaulukossa (ks. www.julkari.fi) esitettyjen tulosten ensimmäinen malli kuvaa kunkin selittävän muuttujan itsenäistä vaikutusta vakioimattomana. Toisessa mallissa olen lisännyt muuttujat malliin askeltaen.

Olen toteuttanut analyysit myös hyödyntäen logistista regressioanalyysia, jonka avulla saadut tulokset ovat samansuuntaisia. Katson kuitenkin, että logistisessa regressioanalyysissä menetetään informaatiota, kun neutraali vastausvaihtoehto (ei hyvä eikä huono idea) on koodattava binääriselle asteikolle. Tästä syystä arvioin tässä artikkelissa lineaarisella regressioanalyysillä saatuja tuloksia.

Toteutin tilastolliset analyysit IBM SPSS Statistics -ohjelman versiolla 25.

Perustulokyselyiden kehystämisaikutukset

Ennen toteuttamaani ”Tulevaisuuden työn tahtotila” -kyselytutkimusta edeltävien kahden vuoden aikana Suomessa oli tutkittu perustulon kannatusta ainakin kuudella keskenään vertailukelpoisella väestötason kyselyllä. Kyselytutkimusten kehystämisaikutusten havainnollistamiseksi olen tiivistänyt näissä tutkimuksissa sekä kyselyni jälkeen toteutetussa Duunitorin kyselyssä käytetyt kehukset ja mitatun kannatuksen taulukkoon 1. Nettokannatus viittaa taulukon yhteydessä kannatusja vastustusprosentin erotukseen.

Kuten taulukosta havaitaan, perustulon kannatus vaihtelee kahden vuoden ja kuuden tutkimuksen sisällä yhteensä 50 prosenttiyksikköä (29–79 %) ja nettokannatus vielä tätäkin enemmän eli 106 prosenttiyksikköä. Kysymysten sisällönanalyysi viittaa siihen, että saatuihin tuloksiin vaikuttaa ainakin kolme eri kehystämiseen liittyvää tekijää. Ensimmäinen näistä koskee perustulon yleisesti hyväksyttyjen ominaisuuksien (Basic Income Earth Network 2019) määrittelyä, joka jää Euro-

pean Social Survey -tutkimusta lukuun ottamatta puutteelliseksi. Toisin sanoen perustulon luonne universaalina, vastikkeettomana ja ilman tarveharkintaa maksettavana etuutena ei käy yksiselitteisesti ilmi kaikissa kyselyissä.

Perustulon keskeisimpien ja samalla myös kiistanalaisimpien ominaisuuksien häivyttämisen vaikutus on todennäköisesti huomattava erityisesti Suomen perusturvamyönteisessä viitekehyksessä. Kuten Andersson ja Kangas (2002, 294) ovat huomauttaneet, suomalaisissa kyselytutkimuksissa on havaittu, että sosiaalietuudet, jotka viittaavat perusturvaan, nauttivat suurta kannatusta. Toisin sanoen puutteellisesti määritellyn perustulon voidaan lähtökohtaisesti olettaa saavan korkean kannatuksen (79 %, Ajatuspaja e2, 2015 ja 69 %, Airio 2015a; 2015b; 2015c), jos etuuden poikkeuksellinen luonne ei ole vastaajalle yksiselitteisen selvä. Perustulon yleisten ominaisuuksien määritelmien tärkeyttä tulosten tulkinnan näkökulmasta korostaa sekin, että Suomessa on toistuvasti käytetty perustulon käsitettä kuvaamaan myös vastikkeellisia malleja. Esimerkiksi keskusta on nimenyt vuonna 2019 julkaisemansa vastikkeellisen sosiaaliturvamallin ”kannustavaksi perustuloksi” (keskusta.fi 2019).

Toinen kyselyistä tunnistettava ilmeinen kehystämisaikutus liittyy perustulomallista annetun tiedon laatuun ja määrään. Käytännössä perustulomallia ei ole joko lainkaan määritelty, määritelmä on puutteellinen tai se jää monitulkintaiseksi. Koska perustulon vaikutukset ovat voimakkaasti riippuvaisia sen tasosta, korvautuvista etuuksista ja sovellettavasta verojärjestelmästä, on oletettavaa, että myös ihmisten näkemykset perustulon houkuttelevuudesta vaihtelevat mallin mukaan. Vaikka kehukset viittaavat perustoimeentuloon (Ajatuspaja e2 2015), elämiskustannusten kattamiseen (Haavisto & Heikkinen 2017) sekä niukkuuteen ja välttämättömiin elinkustannuksiin (ESS 2016), ainoastaan Airio ja kumppanit (2016) määrittelevät toisessa kyselyssään yksiselitteisesti perustulon tason ja sovellettavan verojärjestelmän. Muihin etuuksiin ei tässäkin kyselyssä oteta kantaa.

Mallien määrittelyyn liittyen näyttää ilmeisel-
tä, että oletukset verotuksen kiristymisestä (Airio 2016; Haavisto & Heikkinen 2017) laskevat olennaisesti mitattua kannatusta. Vaikka Airio ja kollegat (2016) pyrkivät tietoisesti vastaamaan ”varauksellisen kannatuksen” (ks. Stadelmann-Steffen & Dermont 2019, 10) harhaan, kysyminen ainoastaan korkeaan tasaveroon kytketyistä perus-

Taulukko 1. Perustulon kannatus Suomessa vuosina 2015–2019 toteutetuissa väestötason kyselyissä

Perustulon kehystäminen	Vastausasteikko	Kannatus (Nettokannatus)
Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA/Apunen ym. (2015)		
Perustulo tai ns. kansalaispalkka on huono ajatus, sillä 'ilmainen' raha vie ihmisiltä työhalut.	Täysin samaa mieltä, Jokseenkin samaa mieltä, Jokseenkin eri mieltä, Täysin eri mieltä, Ei osaa sanoa	33 % (–17)
Ajatuspaja e2/		
	Täysin samaa mieltä, Jokseenkin samaa mieltä, Ei samaa eikä eri mieltä, Jokseenkin eri mieltä, Täysin eri mieltä, Ei osaa sanoa/ei vastausta	79 % (+70)
Airio ym. (2015d) [1]		
Voisin kannattaa perustuloa, jos se takaa ihmisille perustoi-meentulon, vähentää byrokratiaa ja kannustaa samalla työnte-koon ja yrittämiseen.		
Kelan tutkimus/Airio ym. (2015abc)		
Mitä mieltä olette järjestelmästä, jossa kaikille Suomessa pysy-västi asuville henkilöille taattaisiin automaattisesti tietty perus-tulo?	Erittäin hyvä ajatus, Melko hyvä ajatus, Melko huono ajatus, Erittäin huono ajatus, En osaa sanoa	69 % (+42)
Kelan tutkimus/Airio ym. (2016)		
Mitä mieltä olette järjestelmästä, jossa kaikille Suomessa pysy-västi asuville henkilöille taattaisiin automaattisesti tietty perus-tulo?	Erittäin hyvä ajatus, Melko yvä ajatus, Melko huono ajatus, Erittäin huono ajatus, En osaa sanoa	
Perustulon päälle tulevista tuloista maksettaisiin veroa, jonka suuruus riippuu perustulon määrästä oheisella tavalla. Vastat-kaa jokaisen vaihtoehdon kohdalla, onko se mielestänne hyvä vai huono ajatus:		
1. perustulo 500 euroa/kk. Tämän summan ylittävistä tuloista maksettaisiin tuloveroa 40 prosenttia		35 % (–25)
2. perustulo 600 euroa/kk. Tämän summan ylittävistä tuloista maksettaisiin tuloveroa 45 prosenttia		34 % (–25)
3. perustulo 700 euroa/kk. Tämän summan ylittävistä tuloista maksettaisiin tuloveroa 50 prosenttia		31 % (–34)
4. perustulo 800 euroa/kk. Tämän summan ylittävistä tuloista maksettaisiin tuloveroa 55 prosenttia		29 % (–36)
Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA/Haavisto & Heikkinen (2017)		
1. Mahdollisen perustulon tulisi olla niin hyvä, että sillä voi elää, vaikka tämä merkitsisikin verotuksen kiristymistä.	Täysin samaa mieltä, Jokseenkin samaa mieltä, Jokseenkin eri mieltä, Täysin eri mieltä, Ei osaa sanoa	39 % (0)
2. Kannatan perustuloa, jos se mitoitetaan niin niukaksi, että sen saajan on myös tehtävä töitä.		50 % (+24)
European Social Survey Round 8 (2016)/Roosma & van Oorschot (2019)		
Perustulojärjestelmään kuuluvat kaikki seuraavat piirteet: · Valtio maksaa kaikille aikuiselle kuukausitulon, joka kattaa välttämättömimmät elinkustannukset. · Se korvaa useat muut sosiaalietuudet. · Sen tarkoitus on taata jokaiselle vähimmäiselintaso. · Kaikki saavat saman summan riippumatta siitä, tekevätkö he työtä vai eivät. · Ihmiset saavat perustulon lisäksi pitää rahat, jotka he ansaitse-vat työllään tai muista lähteistä. · Järjestelmä katetaan verovarolla.	Vastustan voimakkaasti, Vastustan, Kannatan, Kannatan voimakkaasti, Kieltäytyy, En osaa sanoa	56 % (+12)
Kaiken kaikkiaan vastustaisitko vai kannattaisitko tällaisen jär-jestelmän käyttöönottoa Suomessa?		
Duunitori/Nurmela (2019)		
Seuraavaksi työhön ja yhteiskuntaan liittyviä väittämiä. Kerro, kuinka samaa tai eri mieltä olet kunkin kanssa. Suomessa tulisi ottaa kaikille käyttöön perustulo.	Täysin samaa mieltä, Jokseenkin samaa mieltä, Jokseenkin eri mieltä, Täysin eri mieltä, Ei osaa sanoa	56 % (+25)

[1] Ajatuspaja e2:n (nykyisin e2 Tutkimus) vuonna 2015 julkaistua tutkimusraporttia ei arkistoitu ajatuspajan lakkauttamisen jälkeen, mistä syystä joudun viittaamaan Airion ym. Sosiaalipolitiikan päivillä vuonna 2015 pitämään esitelämään kommentoidessani kyseisen tutkimuksen asetelmaa.

tulomalleista antaa todennäköisesti korostuneen kielteisen kuvan perustulon sosiaalisesta legitimitetistä (kannatus 29–35 %). Progressiiviseen verotukseen tukeutuvan pohjoismaisen hyvinvointivaltion viitekehyksessä suhteellinen verotus ei saa merkittävää tukea uudelleenjakavaa politiikkaa kannattavien (Forma ym. 2007, 16) suomalaisten keskuudessa. Kun vuonna 2006 tasaveron käyttöönottoa kannatti 40 prosenttia suomalaisista (Forma ym. 2007, 19), vuonna 2010 kannatus oli enää 24 prosenttia (Yle 2010). Airio ja kollegat (2016) ovatkin tunnistaneeet korkeaan suhteelliseen verotukseen liittyvän kehystämisaikutuksen todeten, että ”oikeamman kuvan saisi kyselyllä, jossa esitetään vaihtoehtoisia rahoitustapoja, tarkasteltaisiin nettoveroasteita ja työstä käteen jääviä tuloja erilaisissa tyyppitapauksissa eri tulotasoilla”.

Verotukseen liittyvä ilmeinen kehystämisaikutus nousee esille myös Elinkeinoelämän valtuuskunta EVAn vuoden 2017 Arvo- ja asennekyselyssä (Haavisto & Heikkinen 2017). Käytetty kehys olettaa, että riittävän toimeentulon takaava perustulo kiristää väistämättä verotusta. Verotuksen kiristymisen yhdistäminen perustuloon selittänee matalahkoa (39 %) kannatusta.

Kolmas todennäköinen kehystämisaikutus syntyy oletuksista, jotka liittyvät ihmisten käyttäytymiseen ja etuusjärjestelmän toimivuuteen. Jos kehys olettaa perustulon automaattisesti vähentävän byrokratiaa sekä kannustavan työntekoon ja yrittämiseen (Ajatuspaja e2 2015), on odotettavaa, että puutteellisesti määritelty perustulo ja malli keräävät poikkeuksellisen korkean kannatuksen (79 %). Jos kehys taas olettaa perustulon olevan ”huono ajatus” ja ”ilmaista rahaa”, joka vie ihmisten työhalut (Apunen ym. 2015), ei ole yllättävää, että kannatus jää alhaiseksi (33 %).

Myös EVAn vuoden 2017 Arvo- ja asennekyselyn (Haavisto & Heikkinen 2017) toisessa kysymyksessä (kannatus 50 %) kehystämisaikutus on jossain määrin ilmeinen. Koska kehys korostaa vastavuoroisuusnormin eli käytännössä työnteon ensisijaisuuden tärkeyttä perustuloa toteutettaessa, on se todennäköisesti lisännyt kannatusta ansiotyötä arvostavien keskuudessa – siitäkin huolimatta, että määritelmä viittaa epäsuorasti myös sosiaaliturvan heikentämiseen, joka puolestaan oman tutkimukseni (Pulkka 2019) perusteella on erittäin epäsuositettu toimenpide kansalaisten keskuudessa. Ilman viittausta sosiaaliturvan heikentämiseen mitattu kannatus olisikin todennäköisesti ollut vielä korkeampi.

Verrattaessa Anderssonin ja Kankaan (2002, 63 %) sekä Airion ja kumppaneiden (2015a; 2015b; 2015c, 69 %) samalla kehyksellä mitattavaa kannatusta, havaitaan, että vuosien 2002–2015 välillä ainakaan kyseisellä kehyksellä mitatuissa kannatuksissa ei ole merkittävää eroa. Vuosien 2015–2019 välillä vaikuttaa kuitenkin tapahtuneen hieinan suurempi kehyksestä riippumaton muutos, sillä Duunitorin (Nurmela 2019) tammikuussa 2019 toteuttamassa kyselyssä perustulo keräsi 16 prosenttiyksikköä matalamman kannatuksen kuin Airion ja kumppaneiden (2015a; 2015b; 2015c) tutkimuksen lähes vastaavalla tavalla kehystämä perustulouudistus.

Yksityiskohtaisemman tiedon antamisen vastaajille

Edellisessä osiossa toteuttamani sisällönanalyysi osoittaa, että perustulon yleisistä ominaisuuksista ja perustulomalleista annettu tieto mutta myös kysymyksiin liitetyt oletukset perustulon vaikutuksista heijastuvat saatuihin tuloksiin. Koska kyselytutkimukseni tavoitteena oli tutkia perustulon sosiaalista legitimitettä antamalla ihmisille aiempia kyselyitä yksityiskohtaisempaa tietoa uudistuksesta ilman spekulatiivisia oletuksia perustulon vaikutuksista, käyn ennen tuloksiin siirtymistä läpi keskeisimmät kyselylomakkeen suunnittelussa tekemäni valinnat.

Ennen siirtymistä varsinaisten toimenpiteiden määrittelyyn vastaajia ohjeistettiin seuraavasti:

- Seuraavaksi kysytään mielipidettänne erilaisista toimenpiteistä, joita on esitetty digitaalisen talouden yhteiskuntapolitiikaksi.
- Mitä mieltä olette seuraavista toimenpiteistä keinoina lisätä työntekijöiden mahdollisuuksia digitaalisessa taloudessa? Vastaukset toimenpiteisiin annettiin Likertasteikolla seuraavasti: Erittäin hyvä idea, Hyvä idea, Ei hyvä eikä huono idea, Huono idea, Erittäin huono idea.

Koska halusin välttää perustulon yleisten ominaisuuksien puutteellisesta määrittelystä syntyvän kehystämisaikutuksen, vastaajille tuotiin yksiselitteisesti esille, että perustulo on ilman työveloitetta ja tarveharkintaa maksettava universaali sosiaalietuus. Määritelmäni tukeutuu kansainvälisen perustuloverkoston (Basic Income Earth Network 2019) muotoiluun, johon perustulotutkijat viittaavat yleisesti. Alleviivasin myös ennen yksityis-

kohtaisempia mallimääritelmiä, että perustulo voidaan toteuttaa useilla erilaisilla tavoilla, joilla on toisistaan poikkeavia tulonjakovaikutuksia. Vältin lisäksi spekulatiiviset viittaukset, jotka liittyivät mahdollisiin dynaamisiin vaikutuksiin, esimerkiksi ihmisten työmarkkinakäyttäytymiseen.

Muotoilin yleiset ominaisuudet vastaajille seuraavasti: ”Perustulo on etuus, joka maksettaisiin kaikille täysi-ikäisille (pl. eläkeläiset) ilman työvelvoitetta ja tarveharkintaa. Perustuloa maksettaisiin siis riippumatta siitä, onko henkilöllä muita tuloja. Perustulon suorat vaikutukset tulonjakoon vaihtelevat merkittävästi riippuen sovellettavasta verojärjestelmästä, korvautuvista etuuksista ja perustulon tasosta. Perustulosta ei voida siis puhua pelkästään yleisellä tasolla.”

Liian monitulkintaisen informaation välttämiseksi kiinnitin erityistä huomiota perustulon tasoon ja korvautuviin etuuksiin. Pelkkä euromääräinen taso ei kuitenkaan välttämättä edesauta mielipiteen muodostamisessa, mikäli vastaaja ei ole tietoinen nykyisten sosiaalietuuksien tasoista. Tästä syystä kysymykset viittaavat euromääräisen muotoilun lisäksi kolmen ensimmäisen esitetyn kehyksen yhteydessä myös vähimmäisetuuksien silloiseen nettotasoon. Tällä tavoin tutkin, pitäisikö perustulon kansalaisten mielestä parantaa tai heikentää sosiaalietuuksien tasoa. Silloisen vähimmäisturvan nettotason valikoitumista keskeiseksi parametriksi perusteli sekin, että 560 euron osittainen perustulo oli tuolloin käynnissä olleen perustulokokeilun kokeilumalli.

1 000 ja 1 500 euron tasot valitsin kyselyyn kahdesta eri syystä. Ensiksikin kyseisistä tasoista oli olemassa mikrosimulointilaskelmat (Kangas & Pulkka 2016, 179–212), joten ainakin staattisten laskelmien tasolla mallit voitaisiin toteuttaa budjettineutraalisti. Toisaalta tasot eroavat myös merkittävästi nykyisestä vähimmäisturvaetuuksista, joten pystyin siten tutkimaan kansalaisten näkemyksiä malleihin, jotka muuttaisivat erityisesti perusturvan varassa elävien etuusjärjestelmää.

Suomen viitekehyksessä asumistukien ja ansiosidonnaisten etuuksien asema on ratkaiseva pienituloisten tulojenmuodostumisessa. Tästä syystä kehykset informoivat vastaajia tason lisäksi perustulon vaikutuksista juuri kyseisiin etuuksiin.

Kokonaisvaltaisen etuusjärjestelmän muutoksen lisäksi perustulon toteuttaminen tarkoittaa väistämättä myös huomattavaa verojärjestelmän uudistusta. Nykyisen perusturvan nettotasoa vastaavan perustulon toteuttaminen ilman verouudistusta

lisäisi valtion budjetin alijäämää yli kymmenellä miljardilla eurolla (Kangas & Pulkka 2016, 73). Poliittisista tavoitteista riippuen budjettineutraali verotus voi kuitenkin olla niin tuloeroja lisäävä, vähentävä kuin ne ennallaan säilyttäväkin.

Sovellettavan veromallin sosioekonomisista vaikutuksista huolimatta en tutkinut verokehyksiä kyselyssäni. Tärkein syy tähän ratkaisuun oli oletukseni siitä, että ihmiset eivät todennäköisesti hahmota perustulon lieventävää vaikutusta korkeisiin marginaaliveroasteisiin, kuten Airion ja kumppaneiden (2016) tutkimus vihjaa. Tällöin budjettineutraalien mallien vaatima nykyistä korkeampi marginaaliverotus tulkitaan lähtökohtaisesti verotuksen kiristymisenä, vaikkei se vaikuttaisikaan merkittävästi vastaajan nettoverotukseen. Toisekseen Suomessa toteutetut mikrosimulointilaskelmat (pl. vasemmistoliiton vuoden 2011 perustulomalli) perustuvat tasaveroon³ tai nykyistä selvästi vähäisempään progressioon, mistä syystä laskelmiin perustuvien veromallien yhdistäminen kyselyihin olisi tarkoittanut käytännössä viittaamista tasaverotukseen, jonka tiedetään olevan kansalaisten keskuudessa epäsuosittu vaihtoehto (Forma ym. 2007, 19; Yle 2010).

Koska osallistumistulosta on muodostunut keskeinen vaihtoehto täysin vastikkeettomille perustulomalleille, halusin tutkia myös sen sosiaalista legitimizeettiä suhteessa perustulokehyksiini. Osallistumistulon kehystämässä pyrin mukailemaan idean alkuperäisen esittäjän Anthony Atkinsonin (1996) muotoiluja siten, että se sopisi tasonsa puolesta suomalaiseen etuusjärjestelmään. Tästä syystä määritelmä viittaa perusturvaan ja toimeentulorukkeen. Osallistumistulokysymyksellä halusin ennen muuta tutkia vastavuoroisuusnormin korostamisen kehystämisaikutusta. Kyselyni osallistumistulo laajentaa vastikkeellisuuden käsitettä tuntuvasti suhteessa nykytilanteeseen, joten tosiasiallinen ero vastikkeettomaan perustuloon on jossain määrin vähäinen.

Muotoilin osallistumistulo- ja perustulokehykset vastaajille seuraavasti:

Osallistumistulo, jossa toimeentulotuen tai perusturvan vastineeksi osallistutaan aktivointitoimenpiteisiin, joihin työttömät voivat vaikuttaa nykyistä enemmän (esim. vapaaehtoistyö, opiske-

³ Tasaveron hyödyntäminen mikrosimulointilaskelmassa on ennen muuta pragmaattinen valinta, joka yksinkertaistaa budjettineutraalin verotuksen määrittämistä. Tasavero voi toki olla joillekin perustulon kannattajille myös ideologisesti houkutteleva vaihtoehto.

lu, omaishoiva tai harrastustoiminta).

Mitä mieltä olette seuraavista perustulomalleista?

- Perustulo, joka heikentäisi nykyisen perusturvan nettotasoa (pienempi kuin 560 €/kk) ja säilyttäisi oikeuden asumistukeen sekä ansiosidonnaisiin etuuksiin.
- Perustulo, joka säilyttäisi nykyisen perusturvan nettotason (noin 560 €/kk) ja säilyttäisi oikeuden asumistukeen sekä ansiosidonnaisiin etuuksiin.
- Perustulo, joka nostaisi perusturvan nykyistä tasoa (suurempi kuin 560 €/kk) ja säilyttäisi oikeuden asumistukeen sekä ansiosidonnaisiin etuuksiin.
- 1 000 euron perustulo, joka säilyttäisi oikeuden asumistukeen ja ansiosidonnaisiin etuuksiin.
- 1 000 euron perustulo, joka poistaisi oikeuden asumistukeen ja ansiosidonnaisiin etuuksiin.
- 1 500 euron perustulo, joka poistaisi oikeuden asumistukeen ja ansiosidonnaisiin etuuksiin.

On huomioitava, että seitsemän eri vaihtoehdon arvottaminen yhdessä kyselyssä voi vaikuttaa osaltaan saatuihin tuloksiin. Luotettavammin eri kehysten vaikutusta perustulon kannatukseen voitaisiin tutkia seuraten Kankaan ja kumppaneiden (2014) tutkimusta, jossa jokaista kehystä varten poimittaisiin oma vastaajajoukko. Koska aiemmassa tutkimuksessa on havaittu, että jo pelkästään kysymysten järjestys voi vaikuttaa saatuihin tuloksiin (Tourangeau ym. 1989), sijoitin perustuloa koskevat kysymykset muiden esitettyjen toimenpiteiden jälkeen. Tämän taustalla oli oletukseni siitä, että saatuaan ensiksi tietoa muista vaihtoehtoista, vastaajat ymmärtävät paremmin erilaisten vaihtoehtojen kirjon. Lisäksi nykyistä sosiaaliturvajärjestelmää enemmän muistuttavat perustulokehykset esitettiin ensiksi, koska kysymykset tarjosivat vastaajille informaatiota nykyisen perusturvan tasosta. On myös aiheellista todeta, että haastateltavat vastasivat osallistumistulota koskevaan kysymykseen ennen varsinaisia perustulokysymyksiä, eli osallistumistulota ei esitetty vastaajille yhtenä perustulokehyksenä.

Yksityiskohtaisempi tieto uudistuksesta vähentää perustulon kannatusta

Tulosten tulkitsemisen helpottamiseksi olen tiivistänyt tutkimillani kuudella perustulokehyksellä ja osallistumistulokehyksellä mitatut kannatukset sekä kannatusta ennustavien vakioitujen sosiodemografisten taustamuuttujien *tilastollisesti merkitsevät* regressiokertoimet taulukkoon 2. Olen huomionut kannatusprosentteissa ”en osaa sanoa” -vastaukset, mutta regressioanalyysia varten olen koodannut nämä vastaukset puuttuviksi. Olen koonnut täydelliset tulokset liitetaulukkaan 1, jossa Malli 1 esittää kaikkien taustamuuttujien regressiokertoimet vakioimattomina, kun taas Malli 2 esittää tulokset, jotka on saatu lisättäessä muuttujat askeltaen regressiomalliin.

Tulokseni vahvistavat kehystämisaikutuksen yhteyden perustulon kannatukseen. Toisin sanoen yksityiskohtaisemman tiedon antaminen perustulon yleisistä ominaisuuksista ja perustulomalleista vaikuttaa perustulon sosiaaliseen legitimitettiin. Suosituimman kehýkseni kannatus (51 %) jää selkeästi matalammalle tasolle kuin Ajatuspaja e2:n (2015) (79 %) tai Airion ym. (2015abc) (69 %) mittaama ”varauksellinen kannatus”. Tulokset antavat tukea myös korkean suhteellisen verotuksen kielteisestä vaikutuksesta mitattuun kannatukseen. Airion ym. (2016) korkeaan tasaveroon sekä 500 euron (35 %) ja 600 euron (34 %) tasoihin viittaavat kehýkset saavat 560 euron tasoon viittaavaa kehýstani (51 %) selvästi alhaisemman kannatuksen.

Olen osoittanut kyselyyni perustuvassa aikaisemmassa tutkimusartikkelissa (Pulkka 2019), että työttömyysturvaetuksien tason parantamisen (34 %) ja erityisesti heikentämisen (10 %) kannatus on kansalaisten keskuudessa erittäin vähäistä. Työttömyysetuusten tasoihin liittyvä havainto vaikuttaisi koskevan myös perustuloa. Nykyisen perusturvan nettotason ennallaan säilyttämiseen viittaava kehýs saa selkeästi enemmän kannatusta (51 %) kuin sosiaaliturvan heikentämiseen tai parantamiseen viittaavat kehýkset (20–33 %).

Tarkasteltaessa sosiodemografisten taustamuuttujien yhteyttä perustulon kannatukseen kotitalouden tuloluokka ja vasemmistoliiton äänestäminen nousevat aiemman tutkimuksen mukaisesti (Andersson & Kangas 2002) esille johdonmukaisimpina selittävinä tekijöinä. Kotitalouden tulotason noustessa perustulon kannatus laskee lukuun ottamatta kehýksiä, jotka viittaa-

*Taulukko 2. Vaihtoehtoisten perustulokehysten ja osallistumistulokehysten kannatus sekä kannatus-
ta selittävät sosiodemografiset taustatekijät*

	Osittainen perustulo ^a			Puhdas perustulo ^b	Osittainen perustulo ^a	Puhdas perustulo ^b	Osallistu- mistulo ^c
	560 €	> 560 €	< 560 €	1 500 €	1 000 €	1 000 €	
Kannatus (Nettokannatus) (n = 1 004)	51 % (+30)	33 % (-6)	27 % (-10)	25 % (-41)	24 % (-27)	20 % (-31)	78 % (+71)
Sukupuoli: nainen	,087*	,152***	-	-	,128***	-	,110**
Ikä	-,097*	-	-	-,092*	-	-,100*	-
Kotitalouden tulot (7 luokkaa)	-,187***	-,185***	-	-,179***	-,124**	-	-
Puoluekanta: vas	,146***	,190***	-	,095*	,125***	-	-
Puoluekanta: vihr	,111**	-	-	-	-	-	-
Puoluekanta: kok	-	-,124***	-	-	-,100*	-	-
Puoluekanta: kesk	-	-	-	-	-	,081*	-
Puoluekanta: ei eduskuntapuolue	-	-	-,079*	-	-	-	-,190***
Alempi toimihenkilö	,114**	,081*	,094*	-	-	-	-
Ylempi toimihenkilö	-	-	-	-	-	,083*	-
Yrittäjä	-	-	-	-	-	,108**	-
Koululainen/opiskelija	-	-	,151***	-,156***	-	-	-
Työtön	-	,152***	-	,147***	,211***	-	-,176***
Työllisyyspessimismi (5 luokkaa)	-	-	-	-	-	-	-,097*
Vakio	3,555	2,846	2,771	3,291	2,365	2,765	3,876
R ²	,104	,166	,031	,075	,126	,026	,095
n	919	920	913	918	927	918	957

P > 0,05; * P ≤ 0,05; ** P ≤ 0,01; *** P ≤ 0,001

a Säilyttää oikeuden asumistukeen ja ansiosidonnaisiin etuuksiin.

b Poistaa oikeuden asumistukeen ja ansiosidonnaisiin etuuksiin.

c Toimeentulotuen tai perusturvan vastineeksi osallistutaan aktivointitoimenpiteisiin, joihin työttömät voivat vaikuttaa nykyistä enemmän (esim. vapaaehtoistyö, opiskelu, omaishoiva tai harrastustoiminta).

vat perusturvaa heikentävään osittaiseen perustuloon ja 1 000 euron puhtaaseen perustuloon. Vasemmistoliiton äänestämisen puolesta ennustaa korkeampaa kannatusta näille samoille kehyksille. Tämä ei ole yllättävää, sillä vasemmistoliiton äänestäjät sijoittuvat alimpiin tuloluokkiin. Vasemisto-oikeistojako näkyy jossain määrin tuloksissa, sillä kokoomuksen äänestämisen ennustaa matalampaa kannatusta kahdelle kehykselle, jotka viittaavat perusturvan parantamiseen. Perustuloa kannattavan vihreiden äänestämisen lisää kannatusta kuitenkin ainoastaan kehykselle, joka viittaa nykyisen perusturvan tason säilyttämiseen. Tämä kehys muistuttaa pitkälti puolueen silloista, saman suuruista perustulomallia (Vihreä liitto 2014).

Vasemmistoliiton äänestämisen lisäksi naissukupuoli selittää korkeampaa kannatusta kolmelle perustulokehykselle, jotka viittaavat perusturvan parantamiseen, sekä osallistumistulokehykselle. Ammattiryhmittäisessä tarkastelussa esiin nousevat puolestaan alemmat toimihenkilöt. Kyseiseen ammattiryhmään kuulumisen selittää korkeampaa kannatusta kolmelle kehykselle, jotka muuttaisivat nykyjärjestelmää tasonsa puolesta vähiten.

Opiskelijastatus ennustaa taas kannatusta nykyisen sosiaaliturvan heikentämiseen viittaavalle kehykselle mutta vähentää kaikista anteliaimman eli 1 500 euron puhtaan perustulon kannatusta.

Aiemman tutkimuksen (Andersson & Kangas 2002; Roosma & van Oorschot 2019) mukaisesti

ti myös työttömyys selittää korkeampaa kannatusta osalle käytetyistä kehyksistä – kuitenkin ainoastaan kehyksille, jotka viittaavat nykyisen perusturvan parantamiseen. Työttömyys ennustaa lisäksi matalampaa kannatusta osallistumistulokehyselle. Koska työttömät suhtautuvat kielteisemmin myös nykyisten aktivointitoimenpiteiden lisäämiseen (Pulkka 2019), kyselyni osallistumistulokehys on tulkittu todennäköisesti työttömien keskuudessa nykyisen aktivoinnin lisäämiseä.

Korkeiden tulojen ja kokoomuksen äänestämisen lisäksi korkeampi ikä ennustaa matalampaa kannatusta osalle kehyksistä. Kun iän vaikutusta tarkastellaan yksityiskohtaisemmin (ks. taulukko 3), havaitaan, että suosituimman kehyksen kannatus on erityisen korkeaa 15–24-vuotiaiden ikäluokassa. Ikäluokittainen tarkastelu havainnollistaa konkreettisesti, miksi yhden kehyksen pohjalta ei voi tehdä yleisempiä johtopäätöksiä perustulon kannatusta selittävistä sosiodemografisista tekijöistä. Samaan aikaan kun 560 euron osittaista perustuloon viittaavaa kehystä kannattaa 72 prosenttia 15–24-vuotiaiden ikäluokasta, 1 000 euron puhtaaseen perustuloon viittaavaa kehystä kannattaa ainoastaan 14 prosenttia.

Johtopäätökset ja keskustelu

Perustulon kannatusta viime vuosina selvittäneet kyselytutkimukset osoittavat poikkeuksellisen havainnollisesti, kuinka herkkiä ihmisten mielipiteet ovat kehystämisaikutukselle. Kehystäminen ei ole validiteettiongelma, jos kehystäminen on tehty tietoisesti ja se tuodaan esille tuloksia tulkitessa. Perustulon sosiaalista legitimizeettä koskevassa julkisessa keskustelussa kehystämisaikutus vaikuttaisi kuitenkin pääsääntöisesti jääneen huomiotta.

Väestötason perustulokyselyiden ja oman kyselytutkimusaineistoni analyysi vahvistaa kehystämisen vaikutuksen saatuihin tuloksiin. Perustulon ylimalkaiset määritelmät ja myönteiset oletukset dynaamisista vaikutuksista lisäävät perustulon kannatusta samaan aikaan kun kielteiset oletukset laskevat kannatusta. Erityisesti viittaukset verotuksen mahdolliseen kiristymiseen vaikuttavat kielteisesti mitattuun kannatukseen. Yksityiskohtaisempi tieto perustulon yleisistä ominaisuuksista ja perustulomalleista vähentää perustulon kannatusta.

Aineistoni osoittaa, että tuloluokkaa lukuun ottamatta sosiodemografisten taustamuuttujien vaikutus perustulon kannatukseen on voimakkaasti riippuvainen käytetystä kehyksestä ja selittävät tekijät saattavatkin vaihdella huomattavasti kehyksestä toiseen. Yleisten ominaisuuksien sosiaalista legitimizeettä mittaavan ”varauksellisen kannan-

Taulukko 3. Vaihtoehtoisten perustulokehysten ja osallistumistulokehyksen kannatus ikäluokittain

Malli ja p-arvo	Ikäluokka					Yhteensä
	15–24	25–34	35–49	50–64	65+	
Osittainen perustulo 560 € (p = ,000)	72 %	53 %	49 %	45 %	42 %	51 %
Osittainen perustulo > 560 € (p = ,027)	43 %	31 %	29 %	32 %	32 %	33 %
Osittainen perustulo < 560 € (p = ,000)	39 %	38 %	24 %	22 %	20 %	27 %
Puhdas perustulo 1500 € (p = ,035)	29 %	28 %	25 %	22 %	24 %	25 %
Osittainen perustulo 1000 € (p = ,020)	27 %	22 %	26 %	24 %	23 %	24 %
Puhdas perustulo 1000 € (p = ,003)	14 %	28 %	23 %	21 %	15 %	20 %
Osallistumistulo (p = ,049)	83 %	80 %	73 %	80 %	77 %	78 %

tuksen” (Stadelmann-Steffen & Dermont 2019) tai vain yhden kehityksen tutkiminen ei siis mahdollista johtopäätösten tekemistä perustulon kannatusta selittävistä sosiodemografisista taustatekijöistä laajemmin.

Isabelle Stadelmann-Steffenin ja Clau Dermontin (2019) vuonna 2016 toteuttaman conjoint-kyselyn perusteella suomalaiset suosivat 2 300 euron, 1 750 euron ja 1 200 euron perustuloa nykyisen perusturvan tasoa vastaavan perustulon sijaan. Kyselytutkimukseni tulokset viittaavat kuitenkin päinvastaiseen suuntaan. Kun vastaajia informoidaan nykyisen perusturvan tasosta ja perustulon vaikutuksista muihin keskeisiin etuuksiin, anteliaat mallit eivät näyttäyty yhtä houkuttelevina. Conjoint-menetelmä on validi tapa tuottaa tietoa eri sosiaaliturvamuotojen sosiaalisesta legitimitetistä, mutta myös se on altis kehystämisaikutuksen huomiotta jättämisestä syntyville ongelmallisille tulkinnoille. Stadelmann-Steffenin ja Dermontin (2019) tutkimuksessa suomalaisen järjestelmän piirteitä ei ole selvästikään tunnettu riittävän hyvin, mistä syytä perustulon tasojen määrittelyissä on käytetty epärealistisena pidettäviä euromääriä.

Kyselytutkimukseni tulokset viittaavat myös aiemmissa tutkimuksissa havaittuun *status quo*-ilmiöön (Forma ym. 2007, 22) eli siihen, että vastaajat pitävät usein nykytilannetta muita vaihtoehtoja parempana. Sen lisäksi, että nykyistä järjestelmää todennäköisesti vähiten muuttava kehys oli suosituin tutkimani vaihtoehto, myös työttömyysturvan tasoon ja kestoon ehdotetut muutokset saavat kyselyssäni alhaisen (10–34 %) kannatuksen (Pulkka 2019).

Keskustelu työn tulevaisuudesta on lisännyt kiinnostusta perustuloa kohtaan. Tästä syystä on mahdollista esittää, että tulevaisuusorientaation alleviivaaminen kyselyni vastaajille on voinut lisätä perustulon kannatusta. Ottaen kuitenkin huomioon perustulokehysten alhaisen kannatuksen (20–51 %) suhteessa muihin esitettyihin toimenpiteisiin, väitän, että tulevaisuuskehysten merkitys on ollut vähäinen. Regressioanalyysini myös

osoittaa, että usko pysyvään teknologiseen työttömyyteen ei ennusta korkeampaa kannatusta perustulolle. Osallistumistulolle työllisyyspessimismi ennustaa kuitenkin hieman alhaisempaa kannatusta.

Verrattaessa perustulon kannatusta muihin kyselyssäni esitettyihin etuusjärjestelmän uudistuksiin (Pulkka 2019) suosituimmankin perustulokehysten kannatus (51 %) näyttäytyy varsin matalana. Osallistumistulon (78 %) ja nykyisten aktivointitoimenpiteiden lisäämisen (79 %) selvästi korkeampi kannatus kuvastaa näkemykseni mukaan kansan tukea etuusjärjestelmälle, jonka keskeinen periaate on julkilausutusti vastikkeellisuus. Syyperusteisuuden, tarveharkinnan ja vastikkeellisuuden maltilliseen keventämiseen ollaan kuitenkin valmiimpia. Esimerkiksi työttömyysturvaetuuksien vapaampaa käyttämistä opiskeluun kannattaa 77 prosenttia suomalaisista (*mt.*).

Samankaltainen tulkinta syyperusteisuuden ja vastikkeellisuuden perustuloa vahvemman sosiaalisesta legitimitetistä on tehty aikaisemmin myös Elinkeinoelämän valtuuskunta EVAn vuoden 2018 Arvoja asennekyselyn pohjalta (Haavisto 2019). EVAn kyselyssä sosiaaliturvan uudistamista koskeissa väitepareissa vastikkeellisuutta kannatti 73 prosenttia vastaajista samaan aikaan, kun vastikkeettomuuden kannalla oli ainoastaan 12 prosenttia. Samaisessa kyselyssä asetettiin vastakkain myös syyperusteisuus ja 500–600 euron suuruinen perustulo, jolloin syyperusteisuutta kannatti 60 prosenttia ja vastinparina esitettyä mallia 27 prosenttia vastaajista.

Jos esimerkiksi teknologiamurros kuitenkin johtaa epävarmuuden merkittävään lisääntymiseen työmarkkinoilla, tiettyjen perustulokehysten korkeampi kannatus pienituloisten, työttömien ja työmarkkinoille vasta siirtymässä olevien nuorten keskuudessa antaa olettaa, että myös perustulon sosiaalinen legitimitetti voi vahvistua nykyisestään. ”Jäähyväiset perustulolle” (vrt. Haavisto 2019) ovat siis ainakin vielä toistaiseksi ennenaikaiset.

KIRJALLISUUS

- Airio, Ilpo & Kangas, Olli & Koskenvuo, Karoliina & Laatu, Markku (2015a) Kansa kannattaa perustuloa 1/3: Perustulolla suuri kannatus. Kelan Tutkimusblogi 29.9.2015. <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2759> (luettu 5.11.2019)
- Airio, Ilpo & Kangas, Olli & Koskenvuo, Karoliina & Laatu, Markku (2015b) Kansa kannattaa perustuloa 2/3: Perustuloa kannatetaan kaikissa sosioekonomisissa ryhmissä, mutta erojakin löytyy. Kelan Tutkimusblogi 1.10.2015. <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2773> (luettu 5.11.2019)
- Airio, Ilpo & Kangas, Olli & Koskenvuo, Karoliina & Laatu, Markku (2015c) Kansa kannattaa perustuloa 3/3: Kannatuksessa vaihtelua poliittisen suuntauksen mukaan. Kelan Tutkimusblogi 5.10.2015. <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2791> (luettu 5.11.2019)
- Airio, Ilpo & Kangas, Olli & Koskenvuo, Karoliina & Laatu, Markku (2015d) Perustulon kannatus Suomessa. Esitys Sosiaalipolitiikan päivillä 22.10.2015. <https://www.slideshare.net/kelantutkimus/markku-laatu-ym-perustulon-kannatus-suomessa> (luettu 5.11.2019)
- Airio, Ilpo & Kangas, Olli & Koskenvuo, Karoliina & Laatu, Markku (2016) Tasaveron pohjautuviin perustulomalleihin suhtaudutaan varauksellisesti. Kelan Tutkimusblogi 1.2.2016. <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2942> (luettu 5.11.2019)
- Andersson, Jan Otto & Kangas, Olli (2002) Perustulon kannatus Suomessa. Yhteiskuntapolitiikka 67 (4), 293–307.
- Apunen, Matti & Haavisto, Ilkka & Sipola, Johanna & Toivonen, Sarianna (2015) Ken on maassa jämäkin? EVAn Arvo- ja asennetutkimus 2015. EVA Raportti 1/2015. Helsinki: Taloustieto Oy. <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2015/03/Ken-on-maassa-jamakin.pdf> (luettu 6.1.2020)
- Atkinson, Anthony (1996) The case for a participation income. *Political Quarterly* 67 (1), 67–70.
- Basic Income Earth Network (2019) About basic income. <https://basicincome.org/basic-income/> (luettu 5.11.2019)
- Bay, Ann-Helén & Pedersen, Axel West (2006) The limits of social solidarity: Basic Income, immigration and the legitimacy of the universal welfare state. *Acta Sociologica* 49 (4): 419–436.
- Blekesaune, Morten & Quadagno, Jill (2003) Attitudes toward welfare state policies: A comparative analysis of 24 nations. *European Sociological Review* 19 (5), 415–427.
- Burstein, Paul (2003) The impact of public opinion on public policy: A review and an agenda. *Political Research Quarterly* 56 (1), 29–40.
- Campbell, John L. (2002) Ideas, politics, and public policy. *Annual Review of Sociology* 28, 21–38.
- Chong, Dennis & Druckman, James N. (2007) Framing theory. *Annual Review of Political Science* 10 (1), 103–126.
- Dalia Research (2017) The EU's growing support for basic income. Measuring the change in European support for basic income from April 2016 to March 2017. Berlin: Dalia Research. <https://basicincome.org/wp-content/uploads/2017/05/DR-2017-survey.pdf> (luettu 5.11.2019)
- De Wispelaere, Jurgen & Noguera, José A. (2012) Political feasibility of basic income. An analytic framework. In Richard Caputo (ed.): *Basic income guarantee and politics. International experiences and perspectives on the viability of income guarantee* (Exploring the basic income guarantee). New York: Palgrave Macmillan, 17–38.
- De Wispelaere, Jurgen & Stirton, Lindsay (2004) The many faces of universal basic income. *The Political Quarterly* 75, 266–274.
- ePressi (2019) Kyselytutkimus: Suomalaiset haluavat perhevapaiden jakautuvan tasaisemmin ja lisää ulkomaista työvoimaa Suomeen. <https://www.epressi.com/tiedotteet/talous/kyselytutkimus-suomalaiset-haluavat-perhevapaiden-jakautuvan-tasaisemmin-ja-lisaa-ulkomaista-tyovoimaa-suomeen.html> (luettu 6.1.2020)
- ESS, European Social Survey Round 8 (2016) <https://www.europeansocialsurvey.org/data/download.html?r=8> (luettu 5.11.2019)
- Eurobarometri 56.1 (2001) Special Eurobarometer 162: Social precarity and social integration. EU Open Data Portal. https://data.europa.eu/euodp/en/dataset/S217_56_1_EBS162 (luettu 6.1.2020)
- Forma, Pauli & Kallio, Johanna & Pirttilä, Jukka & Uusitalo, Roope (2007) Kuinka hyvinvointivaltio pelastetaan? Tutkimus kansalaisten sosiaaliturvaa koskevista mielipiteistä. Sosiaalija terveysturvan tutkimuksia 89. Helsinki: Kela.
- Haavisto, Ilkka & Heikkinen, Janne (2017) Työ ensin. EVA Arvio. <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2017/07/EVA-Arvio-Ty%C3%B6-ensin-nro-10.pdf> (luettu 5.11.2019)
- Haavisto, Ilkka (2019) Jäähyväiset perustulolle. EVA Analyysi. <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2019/09/EVA-Analyysi-J%C3%A4%C3%A4hyv%C3%A4iset-perustulolle-74.pdf> (luettu 5.11.2019)
- Kangas, Olli & Niemelä, Mikko & Varjonen, Sampo (2014) When and why do ideas matter? The influence of framing on opinion formation and policy change. *European Political Science Review* 6 (1), 73–92.
- Kangas, Olli & Pulkka, Ville-Veikko (toim.) (2016) Ideasta kokeiluun? Esiselvitys perustulokokeilun toteuttamisvaihtoehdoista. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 13/2016. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia.
- Kangas, Olli E. (1997) Self-interest and the common good: The impact of norms, selfishness and context in social policy opinions. *Journal of Socio-Economics* 26 (5): 475–494.
- Kangas, Olli & Jauhiainen, Signe & Simanainen, Miska & Ylikännö, Minna (toim.) (2019) Perustulokokeilun työllisyys- ja hyvinvointivaikutukset. Alustavia tuloksia Suomen perustulokokeilusta 2017–2018. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:8. Helsinki: STM.

- Keskusta.fi (2019) Kannustava perustulo. <https://www.keskusta.fi/Suomeksi/Ohjelmia-ja-politiikkaa/Uusia-ohjelmia-ja-linjauksia/Keskustan-perustulomalli> (luettu 5.11.2019)
- Koistinen, Pertti & Perkiö, Johanna (2014) Good and bad times of social innovations: the case of universal basic income in Finland. *Basic Income Studies* 9 (1–2), 25–57.
- Linnanvirta, Suvi & Kroll, Christian & Blomberg, Helena (2019) The perceived legitimacy of a basic income among Finnish food aid recipients. *International Journal of Social Welfare* 28 (3), 271–281.
- Martinelli, Luke & Pearce, Nick (2019) Basic income in the UK: Assessing prospects for reform in an age of austerity. *Social Policy and Society* 18 (2), 265–275.
- Meier Jæger, Mads (2006) What makes people support public responsibility for welfare provision: Self interest or political ideology? A longitudinal approach. *Acta Sociologica* 49 (3), 321–38.
- Nurmela, Sakari/Kantar TNS Oy (2019) Duunitori – tutkimus. PowerPoint-esitelmä.
- van Oorschot, Wim (2006) Making the difference in Social Europe: Deservingness perceptions among citizens of European welfare states. *Journal of European Social Policy* 16 (1), 23–42.
- Perkiö, Johanna (2019) From rights to activation: The evolution of the idea of basic income in the Finnish political debate, 1980–2016. *Journal of Social Policy*, 1–22.
- Pulkka, Ville-Veikko (2019) “This time may be a little different” – exploring the Finnish view on the future of work. *International Journal of Sociology and Social Policy* 39 (1/2), 22–37.
- Rincón, Leire & Hiilamo, Heikki (tulossa) Preferences towards cash welfare reform in comparative perspective: A conjoint analysis.
- Roosma, Femke & van Oorschot, Wim & Gelissen, John (2014) The preferred role and perceived performance of the welfare state: European welfare attitudes from a multidimensional perspective. *Social Science Research* 44, 200–210.
- Roosma, Femke & van Oorschot, Wim (2019) Public opinion on basic income: Mapping European support for a radical alternative for welfare provision. *Journal of European Social Policy*, 1–16.
- Sihvo, Tuire & Uusitalo, Hannu (1995) Economic crises and support for the welfare state in Finland 1975–1993. *Acta Sociologica* 38, 251–262.
- Stadelmann-Steffen, Isabelle & Dermont, Clau (2019) Citizens’ opinions about basic income proposals compared – A conjoint analysis of Finland and Switzerland. *Journal of Social Policy*, 1–21.
- Tourangeau, Roger & Rasinski, Kenneth A. & Bradburn, Norman & D’Andrade, Roy (1989) Carryover effects in attitude surveys. *The Public Opinion Quarterly* 53 (4), 495–524.
- Vihreä liitto (2014) Vihreä perustulomalli. Puoluehallituksen hyväksymä perustulolinjapaperi 1.11.2014. Pohtiva Pohtiva - Poliittisten ohjelmien tietovaranto. <https://www.fsd.uta.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VIHR/1176> (luettu 6.1.2020)
- Widerquist, Karl (2019) Three waves of basic income support. In Malcolm Torry (ed.) *The Palgrave International Handbook of Basic Income. Exploring the Basic Income Guarantee*. Cham: Palgrave Macmillan, 31–34.
- Widerquist, Karl & Noguera, José A. & Vanderborght, Yannick & De Wispelaere, Jurgen (2013) *Basic income: An anthology of contemporary research*. Wiley-Blackwell Publishing.
- Yle (2010) Suomalaiset tyrmäävät tasaveron. <https://yle.fi/uutiset/3-5486242> (luettu 6.1.2020)

ENGLISH SUMMARY

Ville-Veikko Pulkka: Public support for basic income in Finland (Perustulon kannatus Suomessa)

Public support for universal basic income in Finland has been assessed in 14 surveys since 2015. Despite this broad academic interest in the social legitimacy of basic income, it is difficult to draw reliable conclusions: reported levels of support have ranged from 20 to 79 per cent. In this article, I analyse how the results of population-level surveys have been influenced by the different ways in which basic income has been framed. In addition to this framing effect, I assess public support and its sociodemographic determinants for frames which specify the characteristics of basic income and models using unique, nationally representative survey data (n=1004) collected in autumn 2017. The analysis of sociodemographic predictors employs linear regression analysis.

Analysis of the population-level surveys suggests that the variation seen in the measured support can be explained by considerable differences in definitions of basic income and models and assumptions related to

the implementation of a basic income. An incomplete definition of the general characteristics of basic income, ambiguous models and favourable assumptions are associated with higher support, while assumptions of an increased tax burden are associated with lower support. The results based on this dataset indicate that an unambiguous definition of basic income and specified models lead to relatively low measured support (20–51%) compared with other suggested social benefit reforms, such as a participation income (78%) or increasing current activation measures (79%). Furthermore, the results indicate that sociodemographic determinants are highly frame-specific, although higher income predicts lower support for four different frames. The comparatively low level of support for frames specifying basic income models implies that basic income does not challenge the social legitimacy of the current conditional and means-tested system.

Keywords: basic income, Finland, framing, participation income, political feasibility, popular support, public support, social legitimacy, social security.

KIRJOITTAJA

Pulkka, Ville-Veikko, YTM, tohtorikoulutettava, Helsingin yliopisto